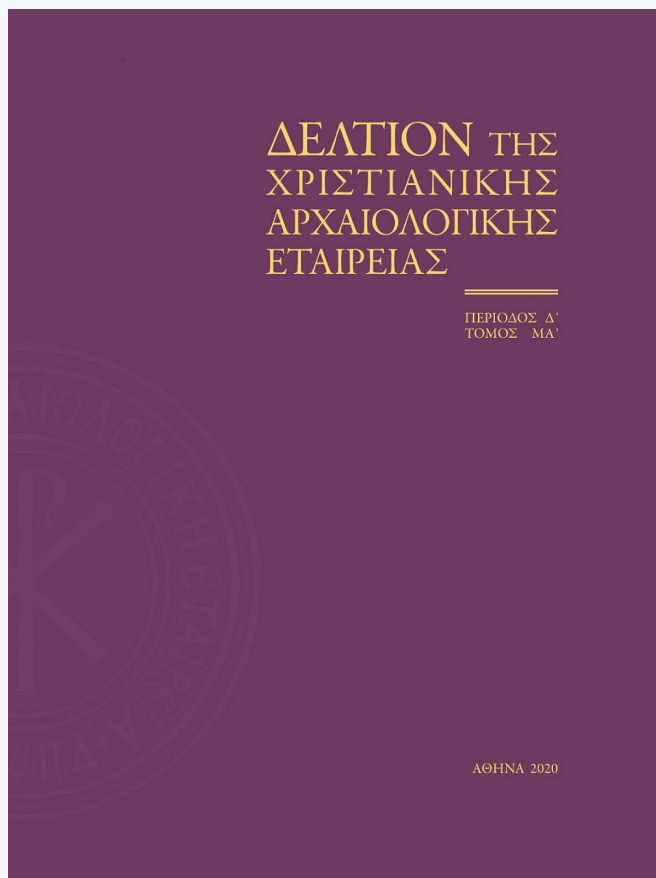

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 41 (2020)

Δελτίον ΧΑΕ 41 (2020), Περίοδος Δ'

Περιεχόμενα

(ΧΑΕ) ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΧΑΕ). (2021). Περιεχόμενα. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 41, IX-XII. ανακτήθηκε από <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/deltion/article/view/26174>

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ / CONTENTS

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ / ABBREVIATIONS	XIII
Από τον <i>decumanus maximus</i> της Ύστερης Αρχαιότητας στη μεσοβυζαντινή <i>Μέση</i> ή <i>Λεωφόρο</i> της Θεσσαλονίκης. Η συμβολή των πρόσφατων ανασκαφών	1-2
From the Late Antique <i>decumanus maximus</i> to the Middle Byzantine <i>Mese</i> in Thessaloniki: What the recent excavations tell us	3-4
Βιβλιογραφία για τις ανασκαφές και τα ευρήματα στους σταθμούς Βενιζέλου και Αγίας Σοφίας επί της Εγνατίας οδού Θεσσαλονίκης	5-7
ΚΡΙΝΩ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ – ΜΑΡΙΑ ΜΙΖΑ, Μεταμορφώσεις του αστικού τοπίου της Θεσσαλονίκης από τον 4ο στον 9ο αιώνα στη διασταύρωση του <i>decumanus maximus</i> με τον <i>cardo</i> της οδού Βενιζέλου (Ανασκαφή σταθμού Βενιζέλου – μετρό Θεσσαλονίκης)	9-32
KRINO KONSTANTINIDOU – MARIA MIZA, Transformations of the urban landscape of Thessaloniki from the 4th to the 9th century at the intersection of the <i>decumanus maximus</i> with the <i>cardo</i> of Venizelou street (excavation at Venizelou station – Thessaloniki Metro)	33-34
ΣΤΕΛΛΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ – ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΖΕΒΡΕΝΗ, Μετασχηματισμοί του αστικού χώρου της Θεσσαλονίκης κατά την Ύστερη Αρχαιότητα (4ος-6ος αιώνας) μέσα από τα ανασκαφικά δεδομένα στον σταθμό Αγίας Σοφίας του μητροπολιτικού σιδηροδρόμου ...	35-54
STELLA VASILEIADOU – STAVROULA TZEVBRENI, Transformations of Thessaloniki's urban space during Late Antiquity (4th-6th century), through the archaeological data from the Hagia Sophia Station of the Metropolitan Railway	55-56
LAMBRINI ΧΙΟΤΙ, The transformations of Athens from the time of the Herulian invasion (267 CE) to the end of the 4th century	57-66
ΛΑΜΠΡΙΝΗ ΧΙΩΤΗ, Οι μεταλλάξεις της Αθήνας από την επιδρομή των Ερούλων το 267 μ.Χ. έως τα τέλη του 4ου αιώνα	67-68
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΡΑΠΤΗΣ – ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΦΑΝΤΙΔΟΥ, Παρατηρήσεις για την αρχιτεκτονική και την ιστορία του πρωτοβυζαντινού ναού της μονής Λατόμου στη Θεσσαλονίκη ...	69-90
KONSTANTINOS T. RAPTIS – ELEFThERIA FANTIDOU, Remarks on the architecture and the history of the Early Byzantine church of the Latomos monastery in Thessaloniki ...	91-92
ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΚΟΙΛΑΚΟΥ – ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΒΟΛΤΥΡΑΚΗ, Ο ναός της Παναγίας Σκριπούς στον Ορχομενό μέσα από την αρχαιολογική έρευνα	93-111
CHARIKLEIA KOILAKOU – ELEFThERIA VOLTURAKI, The church of Panagia Skripou in Orchomenos through the archaeological research	111-112

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΠΑΣΑΛΗ, Τό καθολικό τῆς μονῆς Ζέρμας Κόνιτσας	113-132
APHRODITE PASALI, The katholikon of the monastery of Zerma near Konitsa	133-134
ROBERT OUSTERHOUT, Byzantine mural painting in its architectural setting	135-155
ROBERT OUSTERHOUT, Η βυζαντινή μνημειακή ζωγραφική και το αρχιτεκτονικό της πλαίσιο	155-156
ANNA ZAKHAROVA, Some observations on the church of the Dormition in Labovo (Albania) and its murals	157-170
ANNA ZAKHAROVA, Παρατηρήσεις για τον ναό της Κοίμησης της Θεοτόκου στο Λάμποβο (Αλβανία) και τις τοιχογραφίες του	171-172
THEODORA KONSTANTELOU, Saint John the Baptist <i>Rigodioktes</i> . A holy healer of fevers in the church of the Panaghia at Archatos, Naxos (1285)	173-194
ΘΕΟΔΩΡΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΛΟΥ, Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος ο <i>Ριγοδιώκτης</i> . Ένας άγιος θεραπευτής των πυρετών στον ναό της Παναγίας στον Αρχατό της Νάξου (1285) ...	195-196
ANNA PARANOY, „Der Abt verlässt sein Kloster“. Ikonographie und Interpretation einer Darstellung im Narthex des Katholikons im Dragalevcikloster in Bulgarien (1476) ...	197-206
ANNA ΠΑΡΑΝΟΥ, «Ο ηγούμενος εγκαταλείπει το μοναστήρι του». Εικονογραφία και ερμηνεία μιας παράστασης στον νάρθηκα του καθολικού της μονής Dragalevci της Βουλγαρίας (1476)	207-208
NANO CHATZIDAKIS, Μια καρδερίνα. Ακατάγραφη λεπτομέρεια στην εικόνα της Γέννησης της Βενετίας και λίγα σχόλια για τα άλλα μικρά ζώα	209-235
NANO CHATZIDAKIS, A goldfinch. An unnoticed detail on the Venice' Nativity icon and some notes on the other small animals	235-236
ANASTASIA DRANDAKI, The discreet charm of a brand: methodological considerations for attributing unsigned icons to Cretan painters of the 15th-17th centuries	237-252
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΔΡΑΝΔΑΚΗ, Η κρυφή γοητεία της επωνυμίας: μεθοδολογικά προβλήματα στην απόδοση ανυπόγραφων εικόνων σε κρητικούς ζωγράφους του 15ου-17ου αιώνα	253-254
MARIZA TSIAPALI, Δύο άγνωστα προσχέδια αγίων από το καθολικό της μονής του Οσίου Νικάνορος στη Ζάβορδα Γρεβενών	255-265
MARIZA TSIAPALI, Two unknown preparatory sketches of saints in the katholikon of the monastery of Hosios Nikanor at Zavorda, Grevena	265-266
POLYKSENI DIMITRAKOPOULOU, Επανεξετάζοντας τις εικόνες του τέμπλου από τον ναό της Μεταμόρφωσης στη Βελτισία (Κληματιά) Ιωαννίνων	267-296
POLYKSENI DIMITRAKOPOULOU, Reviewing the icons of the templon from the church of Metamorfosis in Veltsista (Klimatia), Ioannina	297-298
ELISABETA NEGRĂU, Painters from Western Macedonia active in the Romanian Principalities. The brothers Ioannis and Georgios (floruerunt c. 1640-1655)	299-321

ELISABETA NEGRĂU, Ζωγράφοι από τη δυτική Μακεδονία στις ρουμανικές ηγεμονίες. Οι αδελφοί Ιωάννης και Γεώργιος (ακμή π. 1640-1655)	322
GEORGIOS D. TSIMPOUKIS, Iconographic remarks on an icon of Constantine Tzanes Bouniales depicting the Birth of the Virgin, 1676	323-338
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΤΣΙΜΠΟΥΚΗΣ, Εικονογραφικές παρατηρήσεις στην εικόνα του Γενεσίου της Θεοτόκου, έργο του Κωνσταντίνου Τζάνε Μπουνιαλή, 1676	339-340
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΖΑΧΟΣ, «Ο λίθος από την Κανά της Γαλιλαίας». Ιστορική περιπέτεια και πολιτική εκμετάλλευση ενός ευρήματος	341-361
GEORGIOS A. ZACHOS, "The stone from Cana of Galilee". A historical adventure and the political exploitation of an archaeological find	361-362
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑ ΚΕΦΑΛΑ, Το τάμα ενός τριβούνου. Παλαιοχριστιανική αφιερωτική επιγραφή από την Πάτμο	363-379
KONSTANTIA KEFALA, The offering of the tribune. An Early Christian votive inscription from Patmos	379-380
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΛΛΗΣ, Δύο λανθάνουσες επιγραφές από την Άνδρο και η δράση των δωρητών στο νησί κατά τη μέση βυζαντινή περίοδο	381-394
GEORGIOS PALLIS, Two neglected inscriptions from Andros and the activity of donors on the island during the Middle Byzantine period	395-396
ΜΕΛΙΝΑ ΠΑΪΣΙΔΟΥ, Όψεις της κοινωνίας της Καστοριάς του 17ου αιώνα. Πληροφορίες από τις επιγραφές των ναών	397-419
MELINA PAISIDOU, Aspects of the society of Kastoria in the 17th century. Information from the epigraphic material of the churches	419-420
THEODORA ANTONOPOULOU, A note on the literary sources of a painted epigram from Patmos	421-423
ΘΕΟΔΩΡΑ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Σχετικά με τις λογοτεχνικές πηγές ενός επιγράμματος σε εικόνες από την Πάτμο	424
ANASTASIA G. YANGAKI, New evidence on imported ceramics in the Aegean: islamic pottery in the Byzantine Mesa Mani, pottery from the Crimea in Venetian Crete	425-446
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ Γ. ΓΙΑΓΚΑΚΗ, Νέα στοιχεία για την εισηγμένη κεραμική στο Αιγαίο: ισλαμική κεραμική στη βυζαντινή Μέσα Μάνη, κεραμική από την Κριμαία στη βενετοκρατούμενη Κρήτη	447-448
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΡΥΖΙΔΗΣ, The cross-cultural context of the Benaki chasuble: a safavid-renaissance velvet encounter	449-461
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΡΥΖΙΔΗΣ, Το διαπολιτισμικό πλαίσιο ενός φαιλονίου από τη συλλογή του Μουσείου Μπενάκη: μια «βελούδινη» συνάντηση Αναγέννησης και σαφαβιδικής Περσίας	462

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ	463-492
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΘΑΝΑΣΟΥΛΗΣ, «Κλήμης Ασλανίδης, <i>Βυζαντινή ναοδομία στη Νάξο. Η μετεξέλιξη από την παλαιοχριστιανική στην μεσοβυζαντινή αρχιτεκτονική</i> , Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών – Βυζαντινά Μνημεία 17, Θεσσαλονίκη 2017»	465-467
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΙΟΛΕΣ, «Charalampos Pennas, <i>The Byzantine Church of Panagia Krena in Chios. History, Architecture, Sculpture, Painting (Late 12th Century)</i> , Alexandros Press, Leiden 2017»	468-469
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Θ. ΧΑΤΖΗΛΑΖΑΡΟΥ, «Alessandro Taddei, <i>Hagia Sophia before Hagia Sophia. A study of the Great Church of Constantinople from its origins to the Nika Revolt of 532</i> (Saggi di storia dell'arte, 52), Campisano Editore, Ρώμη 2017»	470-474
ΜΑΡΙΑ ΣΚΟΡΔΑΡΑ, «Αναστάσιος Χ. Αντωνάρας, <i>Η τέχνη του γυαλιού. Έργα από τη συλλογή του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού</i> , έκδοση του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού, με την ευγενική υποστήριξη του Ιδρύματος Ιωάννου Φ. Κωστοπούλου και του Σωματείου των Φίλων του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού, Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη 2019»	474-479
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΤΣΙΩΤΗ, « <i>Έν Σοφία μαθητεύσαντες: Essays in Byzantine Material Culture and Society in Honour of Sophia Kalopissi-Verti</i> , Χαρίκλεια Διαμαντή – Αναστασία Βασιλείου (επιμ.), με τη συμβολή της Σμαράγδης Αρβανίτη, Archaeopress Archaeology, Οξφόρδη 2019»	479-483
ΣΟΦΙΑ ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ, «Μελίνα Π. Παϊσίδου, <i>Η Παναγία Ελεούσα της Μεγάλης Πρέσπας. Μελέτη μνημειακής τοπογραφίας, αρχιτεκτονικής και ζωγραφικής των αρχών του 15ου αιώνα στην περιοχή των Πρεσπών</i> , Μακεδονική Βιβλιοθήκη, αρ. 110, Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Θεσσαλονίκη 2019»	484-487
EUGENIA DRAKOPOULOU, «Miroslav Piotr Kruk, <i>Icons from the 14th-16th Centuries in the National Museum in Krakow, Volume I, Catalogue</i> (in Polish and English), The National Museum in Krakow, 2019. Miroslav Piotr Kruk (ed.), <i>Icons from the 14th-16th Centuries in the National Museum in Krakow, Volume II, Technological Tests</i> (in Polish and English), The National Museum in Krakow, 2019. Miroslav Piotr Kruk (ed.), <i>Icons from the 14th-6th Centuries in the National Museum in Krakow, Volume III, Illustrations</i> (in Polish and English), The National Museum in Krakow, 2019»	487-490
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ, «Ken Dark and Jan Kostenec, <i>Hagia Sophia in Context. An Archaeological Re-examination of the Cathedral of Byzantine Constantinople</i> , Oxbow Books, Oxford – Havertown, PA 2019»	490-494
ΤΟΝΙΑ ΚΙΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ, «Γιώργος Πάλλης, <i>Από τη Λαμία στο Ζητούνι. Ανασυνθέτοντας μια μικρή βυζαντινή πόλη</i> , εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2020»	494-496